

Filozofická fakulta v roce 2117 – vzdělávání v době nehmotné

Jaká bude Filozofická fakulta za sto let? V té podobě, jak ji známe dnes, nebude existovat. Budova, do které má být uložena schránka s tímto dopisem, možná existovat bude. (Tedy pokud Rus – mezitím již opět Sovět – nepřijde do naší vlasti nárokovat, co mu náleží, a v urputném boji nezbyde z pohledné skupiny budov jen hromada kamení na barikádách). Možná v ní bude nějaký úřad nebo sklady. Ale vzdělávací a výzkumná instituce to nebude. Ta totiž ke své existenci žádnou centrální budovu nebude potřebovat.

Asi ve 40. letech 21. století si totiž veřejnost uvědomí, že pedagogickou činnost lze efektivněji vykonávat i bez pedagogů a vědci mohou bádát, aniž by k tomu potřebovali centralizované pracovny a ústavy. Jak by mohli být pedagogové v budoucnu postradatelní? Jednoduše. Pedagog z masa a kostí je totiž poměrně omezená a nespolehlivá entita. Ve srovnání s bleskově expandující kapacitou virtuálních informačních systémů je šedé maso v hlavě lidského učitele spíš taková legrácka, která trpí migrénami a moc se toho do ní nevejde. Veřejnost bažící po kvalitním vzdělání si uvědomí, že biologický učitel jim toho příliš mnoho předat nemůže. Univerzity, byť nerady, se postupně svých pedagogů zbaví, jejich vědomosti nahradí výukovými informačními systémy – virtuálními kurzy – a jejich osoby nahradí jinými informačními systémy – virtuálními tutoriály -, kteří budou zájemcům pomáhat v orientaci ve výukových informačních systémech. (Někteří z posledních pedagogů – ti hezčí – možná budou požádáni, aby propůjčili virtuálnímu tutorovi svou tvář, protože lidé se stále ještě budou na tváře dívat rádi). Vývoj virtuálních kurzů budou zajišťovat globálně roztroušené badatelské a programátorské týmy, ale také se budou vyvíjet samy, a jejich kvalita bude nesrovnatelně vyšší než cokoli, co mohl za svůj akademický život vytvořit pedagog-jednotlivec.

Student toužící po vzdělání již nebude muset stát dlouhé fronty před dveřmi studijního oddělení. Jednoduše si na internetu (nebo na tom, co bude za sto let nástupcem internetu) podá přihlášku na virtuální Filozofickou fakultu a složí přijímací test. Ten bude spočívat pouze v podrobné analýze uchazečova mozku a jeho genetickém testu. Pokud tyto prokáží, že uchazeč je vhodným kandidátem na vysokoškolské vzdělání, kontaktuje jej virtuální tutor, který zmapuje jeho představy o budoucí profesi a aktuálních preferencích a nabídne mu nejvhodnější strukturu virtuálních kurzů. Do těch se pak student za poplatek запиše a bude moci studovat i absolvovat zkoušky jen pomocí počítače (nebo superinteligentních brýlí?) z domu. Poslední živí pedagogové na Filozofické fakultě přijdou o práci v podzimním semestru roku 2053. Virtuální vzdělávání přinese efektivitu, která se se starým systémem, založeným na ústním předávání osobních znalostí a zkušeností mezi pedagogem a studentem, nebude dát srovnat.

Podobně to bude také s výzkumnou složkou současné fakulty. Badatelé nevyhynou, ale nebudou mít potřebu se setkávat na půdě fakulty. Už dnes se dá značná část výzkumu v humanitních vědách provádět na virtuální platformě. Za sto let to bude ještě snazší a osobní setkání pod záminkou výzkumu či konference bude působit zvláště a podezřele. Celá symbolicky uchovaná historie lidstva bude k dispozici v digitální podobě v masivních virtuálních archivech a bude za poplatek přístupná komukoli, kdo bude mít o tyto informace zájem. Výzkum bude probíhat v on-line výzkumných platformách, které budou sdružovat zájemce z řad badatelů z celého světa. Bude automaticky archivován, a tím okamžitě

k dispozici k dalšímu bádání. Výsledky výzkumu budou zveřejňovány v elektronických žurnálech, ty tištěné přestanou existovat se zánikem lidských pedagogů. Výzkumné a vzdělávací informační databáze budou úzce provázány, takže bude zajištěn okamžitý přístup tutorů k nejnovějším výzkumným výsledkům a plynulá inkorporace nových poznatků do nabízených kurzů. Vzdělávání bude prakticky plně synchronizováno s výzkumem.

Bude to vzrušující doba, kdy přístup k nejnovějším a vysoce kvalitním informacím bude rychlý a snadný a vzdělávání nenákladné a efektivní. Přeji budoucím generacím, aby toho co nejlépe využily k zajištění všeobecného blahobytu. Ale sám bych takovým způsobem vzdělávat ani být vzděláván nechtěl. Kamenná fakulta má své estetické a historické kouzlo. Kdybyste věděli, jak krásně vypadají rustikální knihovny se svazky Masarykových prací, které se nachází v knihovně TGM hned vedle mé pracovny (kdo ví, kde jim bude za sto let konec), možná byste také nechtěli.

Se srdečnými pozdravy do budoucnosti

Radim Bělohrad, t. č. odborný asistent na Katedře filozofie FF MU.